

De Del, Steenhoek en Kleiberglaan te Rozendaal

Toetsing in het kader van de Flora- en faunawet

D. Sluis

2007

Opdrachtgever
DHV BV

Van der Goes en Groot

ecologisch onderzoeks- en adviesbureau

Bovendijk 35-G
2295 RV Kwintsheul

Otterkoog 14a
1822 BW Alkmaar

www.vandergoesengroot.nl

G&G-advies 2007

Inhoudsopgave

1	Inleiding	3
1.1	Aanleiding en doel van het onderzoek	3
2	Methode	3
3	De Del	4
3.1	Beschrijving aanwezige biotopen.....	4
3.2	Beschermde soorten.....	4
3.2.1	Flora.....	4
3.3	Vissen	4
3.3.1	Amfibieën	4
3.3.2	Vogels.....	4
3.3.3	Zoogdieren.....	4
3.3.4	Overige fauna.....	4
4	De Steenhoek	5
4.1	Beschrijving aanwezige biotopen.....	5
4.2	Beschermde soorten.....	5
4.2.1	Flora.....	5
4.3	Vissen	5
4.3.1	Amfibieën	5
4.3.2	Vogels.....	5
4.3.3	Zoogdieren.....	5
4.3.4	Overige fauna.....	5
5	De Kleiberglaan	6
5.1	Beschrijving aanwezige biotopen.....	6
5.2	Beschermde soorten.....	6
5.2.1	Flora.....	6
5.3	Vissen	6
5.3.1	Amfibieën	6
5.3.2	Vogels.....	6
5.3.3	Zoogdieren.....	6
5.3.4	Overige fauna.....	6
6	Flora- en faunawet.....	7
6.1	Zorgplicht	7
6.2	Verbodsbepalingen	7
6.3	Vrijstellingen	7
6.4	Ontheffingsmogelijkheid	7
6.5	Procedure.....	7
7	Conclusies en aanbevelingen	8
8	Literatuur	8

1 Inleiding

1.1 Aanleiding en doel van het onderzoek

In opdracht van DHV BV heeft Ecologisch Onderzoeks- en Adviesbureau Van der Goes en Groot in het kader van de Flora- en faunawet een *quick scan* uitgevoerd naar de (mogelijke) aanwezigheid van beschermde flora en fauna in de plangebieden: De Del, De Steenhoek en Kleiberglaan, allen gelegen te Rozendaal.

Het onderzoek heeft bestaan uit een veldbezoek.

2 Methode

De plangebieden zijn op 19 december 2007 bezocht om enerzijds de aanwezige en aangrenzende biotopen te beschrijven en anderzijds eventuele incidentele waarnemingen te doen van beschermde flora en fauna (voor zover waarneembaar). Op basis van de aangetroffen biotopen is per soortgroep een inschatting gemaakt van het mogelijk voorkomen van in ieder geval die beschermde soorten waarvoor, indien aanwezig, ontheffing moet worden aangevraagd bij werkzaamheden in het kader van ruimtelijke inrichting en ontwikkeling.

3 De Del

3.1 Beschrijving aanwezige biotopen

Locatie de Del bestaat uit een tweetal graspercelen welke doorsneden en omringd zijn door boomopstanden bestaande uit vooral Beuk en eik. Hier en daar staan ook soorten als Berk en Conifeer. In de spaarzame ondergroei vinden we soorten als Grote brandnetel. De graspercelen kennen soorten als Kropaar, Straatgras en Ruw beemdgras. Kruiden als Gewone Paardebloem en Canadese fijnstraal zijn hier en daar aanwezig.

3.2 Beschermde soorten

3.2.1 Flora

Beschermde flora is niet aangetroffen en wordt gezien de aangetroffen biotoop ook niet verwacht in het bloeiseizoen.

3.3 Vissen

Door het ontbreken van waterpartijen is het plangebied ongeschikt voor beschermde vissen.

3.3.1 Amfibieën

Door het ontbreken van waterpartijen is het plangebied ongeschikt voor beschermde amfibieën. Het plangebied is hierdoor eveneens ongeschikt als leefgebied voor de strikt beschermde Rugstreeppad.

3.3.2 Vogels

Het plangebied is geschikt voor vogels. In de bosschages kunnen soorten als o.a.: Merel of Winterkoning tot broeden komen. In de eiken en beuken kunnen soorten als Zwarte kraai of Houtduif zich vestigen tijdens het broedseizoen. Mogelijk aanwezige hollen kunnen worden benut door o.a.: Grote bonte specht of Boomklever. Alle vogels zijn beschermd, werkzaamheden dienen buiten het broedseizoen plaats te vinden. Het broedseizoen loopt globaal van maart tot en met juli.

3.3.3 Zoogdieren

Het onderzoeksgebied is geschikt als leefgebied voor zoogdieren als muizen. Soorten als o.a.: Mol, Konijn, Egel, Bosmuis en Veldmuis kunnen gemakkelijk leven in en rond het plangebied.

Het onderzoeksgebied is niet geschikt voor de strikt beschermde Noordse woelmuis en de Waterspitsmuis. De benodigde levensvoorwaarden, o.a. waterpartijen zijn hiervoor niet aanwezig.

De vooral oudere eiken en Beuken kunnen in potentie dienst doen als vleermuizenverblijfplaats. In hollen of achter loszittend schors kunnen ze verblijven. Het naastliggende Atelier is ongeschikt als vleermuizenverblijfplaats.

3.3.4 Overige fauna

Het onderzoeksgebied is niet geschikt voor andere beschermde diersoorten, in verband met het ontbreken van geschikt biotoop.

4 De Steenhoek

4.1 Beschrijving aanwezige biotopen

Locatie de Steenhoek bestaat uit een schoolgebouw, een schoolplein, enkele kleine bosschages en vrijstaande bomen welke zich vooral aan de randen bevinden.

In de bosschages staan struiksoorten als Haagbeuk, Dwergkwee en Rimpelroos. Aan achterzijde van de school, naast de fietsenstalling, is een kleine opstand van vooral eiken begroeid met Klimop aanwezig.

4.2 Beschermde soorten

4.2.1 Flora

Beschermde flora is niet aangetroffen en wordt gezien de aangetroffen biotoop ook niet verwacht in het bloeiseizoen.

4.3 Vissen

Door het ontbreken van waterpartijen is het plangebied ongeschikt voor beschermde vissen.

4.3.1 Amfibieën

Door het ontbreken van waterpartijen is het plangebied ongeschikt voor beschermde amfibieën. Het plangebied is hierdoor eveneens ongeschikt als leefgebied voor de strikt beschermde Rugstreeppad.

4.3.2 Vogels

Het plangebied is geschikt voor vogels. In de spaarzame bosschages kunnen soorten als o.a.: Merel of Winterkoning tot broeden komen. In de eiken en kunnen soorten als Zwarte kraai of Houtduif zich vestigen tijdens het broedseizoen. Mogelijk aanwezige hollen kunnen worden benut door o.a.: Grote bonte specht of Boomklever. Alle vogels zijn beschermd, werkzaamheden dienen buiten het broedseizoen plaats te vinden. Het broedseizoen loopt globaal van maart tot en met juli.

4.3.3 Zoogdieren

Het onderzoeksgebied is marginaal geschikt als leefgebied voor zoogdieren als muizen. Soorten als o.a.: Bosmuis en Huisspitsmuis kunnen gemakkelijk leven in en rond het plangebied.

Het onderzoeksgebied is niet geschikt voor de strikt beschermde Noordse woelmuis en de Waterspitsmuis. De benodigde levensvoorwaarden, o.a. waterpartijen zijn hiervoor niet aanwezig.

De vooral oudere eiken en beuken (achterzijde school) kunnen in potentie dienst doen als vleermuizenverblijfplaats. In hollen of achter loszittend schors kunnen ze verblijven.

Het schoolgebouw is ongeschikt als verblijfplaats voor vleermuizen.

4.3.4 Overige fauna

Het onderzoeksgebied is niet geschikt voor andere beschermde diersoorten, in verband met het ontbreken van geschikt biotoop.

5 De Kleiberglaan

5.1 Beschrijving aanwezige biotopen

De locatie aan de Kleiberglaan bestaat uit een gebouwencomplex (school), verharde gedeelten en een groot grasperceel met enkele vrijstaande bomen waaronder eik. Hier en daar zijn enkele zeer kleine bosschages aanwezig.

Het grasperceel bestaat vooral uit Straatgras met hier en daar kruiden als Gewone paardenbloem. In de bosschages en ook wel hagen vinden we o.a.: Zuurbes en Haagbeuk.

5.2 Beschermden soorten

5.2.1 Flora

Beschermden flora is niet aangetroffen en wordt gezien de aangetroffen biotoop ook niet verwacht in het bloeiseizoen.

5.3 Vissen

Door het ontbreken van waterpartijen is het plangebied ongeschikt voor beschermden vissen.

5.3.1 Amfibieën

Door het ontbreken van waterpartijen is het plangebied ongeschikt voor beschermden amfibieën. Het plangebied is hierdoor eveneens ongeschikt als leefgebied voor de strikt beschermden Rugstreeppad.

5.3.2 Vogels

Het plangebied is marginaal geschikt voor vogels. In de spaarzame bosschages kunnen soorten als o.a.: Merel of Winterkoning tot broeden komen. In de eiken en kunnen soorten als Zwarte kraai of Houtduif zich vestigen tijdens het broedseizoen. Mogelijk aanwezige hollen kunnen worden benut door o.a.: Grote bonte specht of Boomklever. Alle vogels zijn beschermd, werkzaamheden dienen buiten het broedseizoen plaats te vinden. Het broedseizoen loopt globaal van maart tot en met juli.

5.3.3 Zoogdieren

Het onderzoeksgebied is marginaal geschikt als leefgebied voor zoogdieren als muizen. Soorten als o.a.: Mol, Egel, Konijn, Bosmuis en Huiszittende muis kunnen gemakkelijk leven in en rond het plangebied.

Het onderzoeksgebied is niet geschikt voor de strikt beschermden Noordse woelmuis en de Waterspitsmuis. De benodigde levensvoorwaarden, o.a. waterpartijen zijn hiervoor niet aanwezig.

De vooral oudere eiken en beuken kunnen in potentie dienst doen als vleermuizenverblijfplaats. In hollen of achter loszittend schors kunnen ze verblijven. Er zijn aanwijzingen dat de Beuken langs de Kleiberglaan (zomer?) verblijven bevatten van vleermuizen. In tenminste één holte werden uitwerpselen aangetroffen.

Het schoolgebouw is mogelijk eveneens geschikt als verblijfplaats voor vleermuizen. Ze kunnen gemakkelijk door een dilatatievoeg naar binnen en zich in de spouwmuur vestigen.

5.3.4 Overige fauna

Het onderzoeksgebied is niet geschikt voor andere beschermden diersoorten, in verband met het ontbreken van geschikt biotoop.

6 Flora- en faunawet

6.1 Zorgplicht

Een belangrijke bepaling is de zorgplicht in artikel 2, dat stelt "dat een ieder die weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat door zijn handelen of nalaten nadelige gevolgen voor flora en fauna kunnen worden veroorzaakt, verplicht is dergelijk handelen achterwege te laten voor zover zulks in redelijkheid kan worden gevergd, dan wel alle maatregelen te nemen die redelijkerwijs van hem kunnen worden gevergd teneinde die gevolgen te voorkomen of, voor zover die gevolgen niet kunnen worden voorkomen, deze zoveel mogelijk te beperken of ongedaan te maken."

6.2 Verbodsbepalingen

De Flora- en faunawet bepaalt dat het verboden is planten, behorende tot een beschermde inheemse plantensoort, te plukken, te verzamelen, af te snijden, uit te steken, te vernielen, te beschadigen, te onwortelen of op enigerlei andere wijze van hun groeiplaats te verwijderen (art. 8).

Het is verboden dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te doden, te verwonden, te vangen, te bemachtigen of met het oog daarop op te sporen, dan wel opzettelijk te verontrusten (artt. 9 en 10).

Verder is het verboden van beschermde diersoorten nesten, holen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen te beschadigen, te vernielen, uit te halen of te verstoren (art. 11) en iets dergelijks geldt voor eieren (art. 12).

Vogelnesten die buiten het broedseizoen in gebruik zijn vallen onder de definitie van vaste rust- of verblijfplaatsen en zijn daarom jaarrond beschermd.

6.3 Vrijstellingen

Bij Algemene Maatregel van Bestuur is de Mol vrijgesteld van de verboden van de artikelen 9 t/m 11 en daarnaast zijn Bosmuis, Veldmuis en Huiszittende muis vrijgesteld in of op gebouwen of daarbij behorende erven¹.

In een ministeriële regeling zijn vervolgens nog andere algemene soorten aangewezen die alleen vrijgesteld zijn van de verboden van de artikelen 8 t/m 12, indien het gaat om werkzaamheden in het kader van natuurbeheer, van bestendig beheer of onderhoud, van

¹ Besluit vrijstelling beschermde dier- en plantensoorten, Staatsblad 2000, 525, art. 16c

bestendig gebruik of van ruimtelijke ontwikkeling en inrichting². Voor deze soorten hoeft geen ontheffing te worden aangevraagd, maar de zorgplicht blijft onverminderd gelden. Dit wordt het "lichtste beschermingsregime" genoemd, geldend voor de z.g. "**tabel 1**"-soorten (zo genoemd naar de toelichting bij de bovengenoemde Regeling en ook gehanteerd in de LNV-brochure "Buiten aan het werk?"). Broedvogels vallen hier niet onder.

6.4 Ontheffingsmogelijkheid

De realisatie van activiteiten, zoals het aanleggen van woningbouw- of bedrijventerreinen, heeft veelal beschadiging of de vernieling tot gevolg van de voortplanting- en rustplaatsen van de in het gebied voorkomende beschermde soorten. In bepaalde gevallen moet dan ontheffing volgens artikel 75 van de Flora- en faunawet³ aangevraagd worden.

Als er andere beschermde soorten voorkomen dan de soorten die zijn vrijgesteld van de verboden, kan de voorgenomen (bouw)activiteit alleen worden gerealiseerd als een ontheffing is verleend. De vraag of de ontheffing kan worden verleend zal worden beoordeeld door het Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, op basis van de twee andere beschermingsregimes⁴:

- ♣ Zwaar beschermingsregime, geldend voor soorten van bijlage IV van de Habitatrichtlijn en voor apart aangewezen soorten in een vernieuwde "bijlage 1" van het Besluit vrijstellingen beschermde dier- en plantensoorten. Zij vormen samen de "**tabel 3**"-soorten.
- ♣ Minder zwaar beschermingsregime, geldend voor de overige beschermde soorten ("**tabel 2**"), waaronder alle vogelsoorten, maar niet de eerdergenoemde algemene soorten ("**tabel 1**"). Indien men in het bezit is van een door de minister van LNV goedgekeurde gedragscode hoeft ook voor deze soorten geen ontheffing aangevraagd te worden.

6.5 Procedure

Bij ruimtelijke ingrepen dient beoordeeld te worden in welke mate er sprake is van negatieve effecten van de voorgenomen werkzaamheden op aanwezige soorten. Dit hangt af van de fysieke uitvoering daarvan en de periode waarin dit wordt ondernomen.

² Wijziging Regeling vrijstelling beschermde dier- en plantensoorten Flora- en faunawet, Staatscourant 2 februari 2005, nr. 23

³ Besluit vrijstelling beschermde dier- en plantensoorten, Staatsblad 2000, 525

⁴ wijziging in Besluit vrijstelling beschermde dier- en plantensoorten in Staatsblad 2004, 501, vnl. artt. 16b en 16c

Zijn er negatieve effecten op soorten van het zware of minder zware beschermingsregime, dan dient een "Aanvraag ontheffing, ingevolge Flora- en faunawet artikel 75, vierde lid of vijfde lid onderdeel c" te worden ingediend bij de Dienst Regelingen van het Ministerie van LNV. Deze aanvraag dient onder andere vergezeld te gaan van:

- ♣ het desbetreffende projectplan;
- ♣ een actuele inventarisatie naar het voorkomen van beschermde dier- en plantensoorten in het plan-gebied;
- ♣ een beschrijving van de te verwachten schade voor de in de aanvraag vermelde soorten;
- ♣ een beschrijving hoe de schade aan de beschermde soorten tot een minimum kan worden beperkt;
- ♣ een beschrijving van voorgenomen mitigerende en/of compenserende maatregelen indien schade onvermijdelijk is;

Voor de eerdergenoemde "tabel 3-soorten" dient wegens een uitgebreide toets ook te worden vermeld:

- ♣ onderbouwing van de keuze voor de geplande locatie van de voorgenomen activiteit en onderzoek naar alternatieve locaties;
- ♣ de onderbouwing van het maatschappelijk belang van de voorgenomen activiteit;
- ♣ een toelichting op de afweging van de voorgenomen activiteit.

De ontheffingsaanvraag wordt getoetst aan het criterium "doet geen afbreuk aan gunstige staat van instandhouding van de soort (populatie-niveau)". Er dient rekening te worden gehouden met een doorlooptijd van 2 maanden.

7 Conclusies en aanbevelingen

- ♣ Alle onderzoeksgebieden zijn in potentie geschikt voor beschermde soorten uit de soortgroepen vogels en (kleine) zoogdieren.
- ♣ Gezien het aanwezige biotoop, het oppervlak, de geografische ligging en informatie uit de vakliteratuur over populaties in de omgeving, zullen van de soortgroep zoogdieren (exclusief vleermuizen) hoofdzakelijk beschermde algemene soorten aanwezig zijn.
- ♣ Voor de aangetroffen of verwachte beschermde algemene soorten gelden de verbodsbepalingen niet als het gaat om werkzaamheden in het kader van ruimtelijke ontwikkeling en inrichting. Een ontheffing is dan niet nodig.
- ♣ In het plangebied kunnen broedvogels voorkomen. Voor de verwachte aanwezige broedvogels dienen de werkzaamheden buiten het broedseizoen plaats te vinden. Het broedseizoen loopt ruwweg van

maart tot en met juli. Een ontheffing is voor broedvogels dan niet nodig. Indien op het terrein buiten het broedseizoen bewoonde nesten aanwezig zijn, is een ontheffing wel nodig.

- ♣ In alle plangebieden kunnen vleermuissoorten voorkomen. Indien er werkzaamheden worden verricht aan de gebouwen of bomen welke geschikt worden geacht voor vleermuissoorten, wordt een vervolgonderzoek aanbevolen naar de aanwezigheid van vleermuizen. Als er vleermuizen aanwezig zijn, dan dient een ontheffingsaanvraag te worden ingediend, waarin passende mitigerende en compenserende maatregelen worden beschreven.
- ♣ Vervolgonderzoek naar beschermde vleermuizen is derhalve noodzakelijk.

Voor alle beschermde soorten (alle regimes) geldt de zorgplicht (zie §6.1). Teneinde de zorgplicht na te leven kan men voorafgaand aan de werkzaamheden de volgende praktische richtlijnen hanteren:

- ♣ Versturende werkzaamheden (zoals het kappen van bomen en struiken) dienen buiten het broedseizoen plaats te vinden om verstoring van broedvogels te voorkomen. Het broedseizoen loopt ruwweg van maart tot en met juli;
- ♣ Alle aanwezige vegetatie of bodemmateriaal (takken, stronken) kan gefaseerd verwijderd worden. Dit geeft bodembewonende dieren de kans om in de nabijgelegen omgeving een ander leefgebied te benutten;
- ♣ Om uitsluitel te verkrijgen omtrent het voorkomen van beschermde vleermuizen wordt een inventarisatie aanbevolen. De optimale periode voor dergelijk onderzoek is: Mrt t/m mei: zomerverblijfplaatsen; Mei t/m aug: zomerverblijfplaatsen (kraamkolonie), Aug t/m okt: zomerverblijfplaatsen (paargezelschap), Nov t/m mrt: winterverblijfplaatsen

8 Literatuur

- BROEKHUIZEN, S., B. HOEKSTRA, V. VAN LAAR, C. SMEENK & J.B.M. THISSEN (RED.), 1992. *Atlas van de Nederlandse zoogdieren*. 3e herziene druk. KNNV Uitgeverij, Utrecht.
- JANSSEN, J.A.M., J.H.J. SCHAMINÉE, 2004. *Europese Natuur in Nederland, Soorten van de habitatrichtlijn*. KNNV Uitgeverij, Utrecht.
- KAPTEYN, K., 1995. *Vleermuizen in het landschap. Over hun ecologie, gedrag en verspreiding*. Provincie Noord-Holland, Noordhollandse Zoogdierstudiegroep, Het Noordhollands Landschap, Haarlem.
- LIMPENS, H., K. MOSTERT & W. BONGERS (RED.), 1997. *Atlas van de Nederlandse vleermuizen*.

- onderzoek naar verspreiding en ecologie*. Utrecht.
- MEIJDEN, R. VAN DER, 2005. *Heukels' Flora van Nederland*. 23^e druk. Wolters-Noordhoff, Groningen.
- NEDERLANDSE VERENIGING VOOR LIBELLENSTUDIE 2002. *De Nederlandse Libellen (Odonata)*. – *Nederlandse Fauna 4*. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij & European Invertebrate Survey-Nederland, Leiden.
- NIE, H.W. DE & G. VAN OMMERING, 1998. *Bedreigde en kwetsbare zoetwatervissen in Nederland. Toelichting op de Rode Lijst*. Rapport nr. 33, IKC Natuurbeheer, Wageningen.
- NIE, H.W. DE, 1997. *Atlas van de Nederlandse Zoetwatervissen*. 2^e herziene druk. Media Publishing Int. bv, Doetinchem.
- NÖLLERT, A, C. NÖLLERT, 2001. *Amfibieëngids van Europa*. TIRION Uitgevers bv, Baarn.
- PETERS, T.M.J., C. VAN ACHTERBERG, W.R.B. HEITMAN, W.F. KLEIN, V. LEFEBER, A.J. VAN LOON, A.A. MABELIS, H. NIEUWENHUISEN, M. REEMER, J. DE ROND, J. SMIT, H.H.W. VELTHUIS, 2004. *De wespen en mieren van Nederland (Hymenoptera: Aculeata)* – *Nederlandse Fauna 6*. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, Leiden, KNNV Uitgeverij, Utrecht & European Invertebrate Survey – Nederland, Leiden.
- RUITENBEEK, W., C. SCHARRINGA & P.J. ZOMERDIJK, 1990. *Broedvogels van Noord-Holland*. Provincie Noord-Holland, Haarlem.
- SDU UITGEVERS, 2002-2007. *Flora- en faunawet, bewerkt en toegelicht door M.A. Huber, mr. drs. D. van der Meijden, J.A.M. van Spaandonk & mr. A.S. Vreugdenhil*. Koninklijke Vermande, Den Haag.
- SOVON VOGELONDERZOEK NEDERLAND, 2002. *Atlas van de Nederlandse Broedvogels 1998-2000*. – *Nederlandse Fauna 5*. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij & European Invertebrate Survey – Nederland, Leiden.
- STUMPEL, TON, STRIJBOSCH, HENK. 2006. *Veldgids Amfibieën en reptielen*. KNNV Uitgeverij, Utrecht.

